

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและความเป็นมาของงานวิจัย

ในปัจจุบันอาชีพการเลี้ยงปลาสวยงามกำลังได้รับความนิยมกันอย่างแพร่หลาย เนื่องจากปลาสวยงามเป็นสัตว์น้ำที่สำคัญสามารถผลิตและส่งไปขายทั้งภายในและภายนอกประเทศ เป็นอาชีพหนึ่งที่สามารถสร้างรายได้เป็นอย่างดีซึ่งเหมาะแก่เกษตรกรหรือคนทั่วไปที่สนใจเพาะเลี้ยงปลาสวยงาม ปัจจุบันธุรกิจส่งออกปลาสวยงามสู่ตลาดต่างประเทศของไทยนั้น มีการเติบโตอย่างสวยงามซึ่งประเทศไทยจัดอยู่ในอันดับที่ 7 ในการส่งออกปลาสวยงามของโลก (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2551) การผลิตปลาปลาสวยงามนอกจากให้มีลักษณะที่ดึงดูดคนมีความหลากหลายของชนิดและสายพันธุ์แล้วยังต้องคำนึงถึงการรักษาคุณภาพของปลาระหว่างการขนส่งจนถึงมือผู้ซื้อด้วย การขนส่งปลาสวยงามนับเป็นสิ่งสำคัญในการประกอบธุรกิจปลาสวยงามเพื่อส่งออก ทั้งเป็นการลดต้นทุนการขนส่งและรักษาคุณภาพของปลา (กาญจนา และคณะ, 2552) ในปี 2551 มีผู้เลี้ยงปลาสวยงามในประเทศไทยประมาณ 350,000 คน ในส่วนของร้านค้าปลาสวยงามทั่วประเทศมีอยู่ประมาณ 500 ร้าน ซึ่งร้อยละ 50 อยู่ในกรุงเทพฯ และปริมณฑล ที่เหลือกระจายอยู่ในตามจังหวัดต่าง ๆ เช่น ราชบุรี เชียงใหม่ อุตรดิตถ์ นครราชสีมา ขอนแก่น และอุดรธานี การขยายตัวของตลาดปลาสวยงามทำให้เกิดอาชีพการเพาะเลี้ยงปลาสวยงามรายย่อยกระจายอยู่ทั่วประเทศ (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2551) การผลิตปลาสวยงามที่มีคุณภาพย่อมเป็นที่ต้องการของลูกค้า โดยทั่วไปปลาสวยงามที่นิยมเลี้ยงมักจะมีขนาดเล็ก สีสดใส สวยงาม และเลี้ยงดูง่าย ได้แก่ ปลาทอง (goldfish, *Carassius auratus*) ปลาหางนกยูง (guppy, *Poecilia reticulata*) ปลาสอด (swordtail, *Xiphophorus helleri*) และปลาบอลูน (Balloon mollies, *Poecilia latipinna*) แต่ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญที่มักพบควบคู่กับการเลี้ยงคือ การเกิดโรคระบาดจากเชื้อโรคต่างๆ เช่น โรคปรสิต โรคเชื้อรา โรคแบคทีเรีย โรคไวรัส หรือเกิดจากปัจจัยจากสิ่งแวดล้อม เช่น คุณสมบัติทางกายภาพ และเคมีของน้ำที่ใช้เลี้ยงปลาที่ไม่เหมาะสม ซึ่งปัจจัยต่างๆนี้ เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ปลาป่วยและตายไปในที่สุด

โรคที่เกิดจากเชื้อปรสิต เป็นอีกโรคหนึ่งที่ทำให้เกิดความเสียหายในการเพาะเลี้ยงปลาสวยงาม ทำให้ปลามีอัตราการตายที่สูง นอกจากนี้ยังทำให้ปลาอ่อนแอและง่ายต่อการเป็นโรคติดเชื้อชนิดอื่นๆ ก่อให้เกิดการสูญเสียอย่างมากในวงการการเพาะเลี้ยงปลาสวยงาม ในการเลี้ยงปลาสวยงามที่มีการติดเชื้อปรสิตถึงแม้ว่าปรสิตอาจไม่ทำให้ปลาตายแต่ก็ทำให้ปลา

นิยามคำศัพท์เฉพาะ

ปรสิต (Parasite) หมายถึง ตัวเบียนซึ่งเป็นสิ่งมีชีวิต อาจมีเซลล์เดียวหรือหลายเซลล์ ก็ได้ที่อาศัยอยู่ร่วมกับสิ่งมีชีวิตอื่น และเป็นฝ่ายได้รับประโยชน์จากการอยู่ร่วมกันนี้ (ประไพศิริ, 2546)

โรค (Disease) หมายถึง โรคโดยทั่วๆ ไปที่ทำให้เกิดอาการเจ็บป่วย ไม่สบาย หรือขัดต่อหน้าที่ตามปกติของอวัยวะต่างๆ มีการเปลี่ยนแปลงที่ผิดปกติเกิดขึ้นในเนื้อเยื่อ หรือทำให้ร่างกายมีสภาพผิดไปจากปกติธรรมดาซึ่งอาการเหล่านี้จะเกิดขึ้นชั่วระยะเวลาหนึ่ง หรือตลอดเวลาก็ได้ โรคอาจจะเกิดขึ้นเนื่องมาจากตัวทำ (Predator) ปรสิต (Parasite) แบคทีเรีย (Bacteria) ไวรัส (Virus) เชื้อรา (Fungi) การขาดอาหาร อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมทั้งทางเคมีภาพกายภาพ และชีวภาพ เป็นต้น (ประไพศิริ, 2546)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบชนิดของปรสิตที่ก่อโรคในปลาสวยงามในเขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
2. ทราบความชุกชุมของปรสิตในปลาสวยงามแต่ละชนิด และทราบข้อมูลพื้นฐานด้านการกระจายตัวของปรสิตแต่ละชนิดเพื่อใช้เป็นแนวทางในการป้องกันโรคในปลาสวยงามอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

3. ทราบคุณสมบัติของน้ำระหว่างเกิดการเกิดโรค